

АКСІОЛОГІЧНА КРИЗА ПРАВОВОЇ ІДЕОЛОГІЇ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Б. МАЛИШЕВ
*доктор юридичних наук,
доцент кафедри теорії права та держави
(Київський національний університет
імені Тараса Шевченка)*

У теоретико-правовій літературі щодо тематики правової ідеології переважає догматичний підхід, що полягає в обговоренні загальних питань дефініції цього явища, структури правової ідеології та її місця у суспільній правосвідомості. Звісно, подібна постановка питання має доволі потужний гносеологічний потенціал, який, до речі, не можна вважати вичерпаним наявними дослідженнями. Так, питанням правової ідеології присвятили свої роботи чимало вітчизняних вчених (Д. Єрмоленко, А. Луцький, М. Недюха, О. Ситник, В. Толстенко, А. Шевченко тощо).

Втім, на нашу думку, настав час звернутися до аналізу правової ідеології у контексті емпіричних фактів у розвитку правової системи України для відпрацювання науково обґрунтованих тез, які б відповідали реаліям та сприяли виробленню напрямів модернізації правового регулювання в нашій державі. Видається, саме такий стиль визначення завдань і має бути метою науки, орієнтованої на потреби суспільства, а не на потреби самої себе. Отже, суттєво підвищиться і актуальність тематики правової ідеології, хоча і зараз ніхто з вчених не наважиться заперечувати визначну роль ідеології у функціонуванні правової сфери життя суспільства.

Метою цієї статті є аналіз факторів, що характеризують сучасну правову ідеологію української держави.

Від самого початку необхідно наголосити на істотних відмінностях правової ідеології від політичної ідеології. Удосконалюючи тезу М. Недюхи [1, с. 300], вкажемо, що правова ідеологія уособлює *консенсус* між суспільством і державою, який досягається на засадах осягнення сутності гарантованої державою норми права, тоді як політична ідеологія є інструментом конкурентної *боротьби* за владу між різними політичними силами. Звідси ясно, чому з думкою про необхідність «деідеологізації» права можна цілком погодитися лише у випадках, коли правова ідеологія є складовою моністичної політичної ідеології, що має місце у тоталітарних державах.

Правова ідеологія є значно більш стабільним та складним явищем, ніж політична ідеологія. Правова ідеологія великою мірою продукується найширшими

верствами населення, походить від правової культури суспільства, пронизує всю діяльність правозастосовчих органів, систему юридичної освіти, відображає суспільне ставлення до прав людини і вибору шляхів вирішення конфліктів. У той час як політична ідеологія є результатом діяльності окремих впливових політичних сил та їх лідерів, вмілої агітації, харизми та критики опонентів у боротьбі за владу. У нерозвинутих політичних системах ідеологія впливових партій часто має вигляд довільного набору популярних у населення ідей, які не пов'язані між собою та не мають механізмів для впровадження.

З аналізу наявних публікацій визнаних фахівців із права випливає, що правова ідеологія складається з теорій, концепцій, уявлень, тверджень, аксіом про сутність державно-правової реальності, а також про цілі і цінності правового регулювання і основні напрями його розвитку. Як бачимо, більшість складових правової ідеології так чи інакше мають науковий характер. Утім це не означає, що правова ідеологія обов'язково повинна мати наукове походження. Складові правової ідеології відображають відповідні настрої у суспільстві, які виникають та змінюються під впливом моральних, соціальних, історичних, релігійних та інших чинників. Вага правових ідей та концепцій, які не оформлені у науковій формі і жодним чином не осмислені науковцями, може бути досить значною. Особливо яскраво це виявляється на прикладі мотивувальних частин певних визначальних для правової системи рішень вищих судових інстанцій, які самі по собі стають елементами правової ідеології, не будучи при цьому проаналізованими з точки зору наукових підходів. Отже, складові частини правової ідеології генерує як юридична практика, так і юридична освіта та наука. Втім лише науково осмислені юридичні ідеї мають шанс зайняти своє місце у структурі правової ідеології.

Юридична наука, з одного боку, живить ідеями та концепціями правову ідеологію, які виявляє у суспільстві, юридичній практиці, світовій культурній спадщині. З другого боку, юридична наука сама певною мірою є частиною правової ідеології, яка впливає на населення через систему освіти та правотворчої діяльності. Звісно ж, що до складу правової ідеології входять лише найбільш усталені, визначальні та широко визнані наукові положення.

Крім того юридична наука є тим механізмом, який покликаний забезпечувати суспільство від надмірного впливу держави, тобто наука має відображати основні потреби, інтереси, які є спільними для більшої частини суспільства. При цьому не треба забувати, що в авторитарних державах юридична наука задалегідь обмежена певними методологічними рамками і її завданням виступає не об'єктивне пізнання юридичних явищ, а виконання ролі інструменту впливу владної еліти, важливим каналом виконання її завдань.

Безумовно, правова ідеологія є складовою частиною механізму правового регулювання, адже вплив правових приписів на суспільство завжди пов'язаний із правовими ідеями, ідеалами, уявленнями, праворозумінням. Втім, у цьому зв'язку виникає питання про роль держави у формуванні правової ідеології.

Як і будь-яке інше соціальне явище, складові частини правової ідеології мають своїм джерелом передусім суспільні відносини. Проте роль держави є більш ніж значною. Незважаючи на автономність юридичної науки від державної інформаційної політики, правники-науковці не можуть ігнорувати ідеологічні імпульси, які так чи інакше обов'язково виходять від державної влади. Адже, по-перше, однією із основних тематик наукових досліджень у сфері права

є різноманітні прояви діяльності державної влади у правовій формі. По-друге, так чи інакше, зустріч звичайної людини з правом дуже часто по суті є контактом із представником держави (правоохоронцем, працівником Пенсійного фонду, співробітником контролюючих та дозвільних органів, суддею тощо). По-третє, якщо мова йде про правову ідеологію, то маються на увазі передусім домінуючі у певному суспільстві уявлення про право та про шляхи його розвитку. Є очевидним, що за загальним правилом (яке може мати винятки, наприклад, у релігійних правових системах, або у правових системах під час революційної зміни державного ладу) будь-яка юридична концепція чи певне розуміння глобального правового принципу або аксіологічного постулату можуть бути визнані частиною правової ідеології лише після втілення їх положень державою в закони і практику їх застосування знову ж таки державними органами.

Фактично про те саме веде мову і Ю. Калиновський, який вказує, що тип панівної в суспільстві правосвідомості визначається так, як розуміють право актори правовідносин з правотворчості та правозастосування [2, с. 14]. Сказане особливо стосується правової ідеології як частини суспільної правосвідомості.

Отже, юридична наука не може і не повинна абстрагуватися від державно-правових реалій. Більше того, вона має їх вивчати задля надання відповідних рекомендацій, співвіднесення з традиціями, новаціями суспільного розвитку тощо.

Правова ідеологія не існує без відповідної підтримки з боку держави за винятком кризових станів і масштабних соціальних конфліктів, коли основні постулати і цінності, що продукуються ідеологічною функцією держави і відображаються у діях її органів, категорично не сприймаються суспільством, в якому панують зовсім протилежні концепції та судження.

Деякі вчені навіть ведуть мову про те, що правова ідеологія є складовою частиною так званої ідеології державної демократії [3].

Якщо вести мову про Україну, то за всю новітню історію (з 1991 р.) державна влада ніколи чітко не визначала та послідовно і комплексно не притримувалася певних юридичних орієнтирів, які можна було б назвати складовою частиною правової ідеології. Можливо, це судження може здаватися занадто радикальним, втім, інші вчені також прямо вказують на відсутність в Україні повноцінної правової ідеології [4, с.12].

На зламі 1990-х рр. радянські ідеологічні постулати вітчизняною правовою системою були відкинуті зі зміною суспільно-політичного ладу. Потім певний час серед політиків та науковців було популярно заперечувати важливість правової ідеології через те, що вона є залишком тоталітаризму. Однак теоретичне уявлення про те, що механізм правового регулювання може функціонувати без наявності у держави ідеології у вигляді системи певних правових цінностей і заснованих на них шаблонах діяльності державних органів, не відповідає емпіричній дійсності. Крім того слід бачити значну відмінність між безальтернативними політичними матрицями, які нав'язуються праву правлячою елітою, та адекватною, демократичною правовою ідеологією, яка є «відображенням потреб та інтересів соціальних груп, народів, держави, світового співтовариства в цілому» [5, с.19].

Зрештою на зміну хаосу та залишкам ідей радянського періоду у вітчизняній суспільній правосвідомості поступово починають утверджуватися цінності,

визнані на рівні світового співтовариства, визначені передусім у Загальній декларації прав людини та розроблених відповідно до її положень численних міжнародно-правових актах, що встановлюють стандарти прав людини у різноманітних сферах життя. Саме у міжнародно-правових документах у сфері прав людини і закріплена юридична квінтесенція основних цінностей людства у сфері регулювання суспільних відносин: справедливості, рівності, свободи і гуманізму. За допомогою вітчизняної юридичної науки зазначені цінності набувають вигляду певних теорій, концепцій та аксіом і отримують щороку дедалі більше поширення в освітній і практичній сферах.

Однак, якою мірою результати зусиль науковців відображені у державній політиці, у правотворчості і правозастосуванні? Ця стаття не претендує на те, щоб перелічити ті здобутки вітчизняної юридичної науки, які були успішно сприйняті законодавством і судовою практикою, а тим більше не ставить за мету критично оцінювати вказані здобутки. Проте аналіз емпіричних реалій доводить, що, на жаль, наша держава, її органи здебільшого існують у паралельній реальності не лише відносно новітніх досягнень юридичної науки, а й часто — осторонь основних концепцій, закріплених у міжнародно-правових документах у сфері прав людини.

Так, скажімо, залучення державою науковців до робочих груп з підготовки важливих реформаторських законопроектів та концепцій часто в історії незалежної України мало символічний характер. Крім того слід визнати, що непоодинокими є випадки, коли розпочаті у таких робочих групах наукові дискусії мають надто абстрактний характер, а деякі з них взагалі є схоластичними і не претендують на розв'язання проблеми, що виникла у процесі нормопроєктування. Позиції наукових рад при вищих судових органах також не мають належної ваги для суддів, які часто ухвалюють рішення всупереч обґрунтованим і усталеним науковим позиціям. Роз'яснення, що надаються вищими судовими інстанціями, надзвичайно рідко містять переказ (адаптацію) концептуальних, наукових положень стосовно природи тих чи інших правових інститутів і принципів, обмежуючись простим поясненням окремих норм законів. Такі роз'яснення також, як правило, вкрай мало приділяють уваги викладенню практичної суті міжнародних стандартів у сфері прав людини. Судді, прокурори та слідчі у своїй повсякденній роботі із наукових джерел здебільшого використовують лише науково-практичні коментарі законодавчих актів.

Отже, у вітчизняній правовій системі правова доктрина (як вітчизняна, так і праці іноземних авторів з аналізу міжнародних актів у сфері прав людини та рішень міжнародних судових установ) мінімально впливає на правове регулювання, що звісно, негативно позначається на якості змісту правової ідеології в цілому.

Отже, якщо брати вимір аксіології як найважливіший для правової ідеології, то немає що заперечити В. Селіванову, який зауважує, що вказані цінності продовжують визначатися не стільки морально-етичними засадами та правовими принципами суспільного розвитку, скільки політичною кон'юнктурою, суто прагматичними прагненнями забезпечити владний режим [6, с. 76].

Натомість у правовій ідеології нашої держави цілісні концепції та основні цінності постійно підміняються найбільш примітивними елементами ідеології — так званими «іменами-маркерами». Як вказується у літературі, будь-яка панівна ідеологія виділяє декілька «імен-маркерів». Вони здатні викликати під-

свідоме задоволення від одного їх вимовляння, незалежно від того, яким конкретним змістом такі імена наповнюються, а швидше за все — без будь-якого змістовного наповнення та раціонального осмислення [7, р. 201]. Ще однією назвою таких імен може виступати термін «ідеологема». Науковці відзначають, що ідеологемами є заклики, іміджі, судження, дискурси. Вони базуються на згоді всіх учасників, а не на істинності. Мають відчуття *sensus communis* [8, с. 30].

Для України від середини 2000-х рр. і до цього часу в сфері правового регулювання такими беззмістовними «іменами-маркерами» з боку держави виступають переважно «верховенство права», «правова реформа», «правова держава», «права людини», «європейські стандарти прав людини», «реформа».

Кожен із цих термінів може одночасно позначати доволі протилежні за своєю природою та значущістю для інтересів суспільства явища. Наприклад, для багатьох представників держави верховенство права є банальним верховенством закону, що нівелює взагалі сенс цього терміна. «Реформою» можновладці часто воліють називати не реальні перетворення у функціонуванні державного апарату на засадах прозорості, відсутності корупційо-генних чинників, ефективності, економії коштів та часу у процедурах надання послуг населенню, а лише елементарні зміни в організаційній структурі або назві, які не додають нічого нового у відносини цих органів із населенням. «Правова держава» може позначати як державу, обмежену основоположними правами людини, так і державу, що обмежена лише законами, які вона ж і ухвалює.

При цьому з боку представників держави ми не бачимо великих зусиль, спрямованих на конкретизацію змісту вказаних ідеологем у певних основних тезах, а також наміру послідовного впровадження таких тез у практику діяльності державних органів. Отже, зазначені ідеологеми є зручними для маніпулювання масовою свідомістю, здобуття електоральних симпатій, огульної критики політичних опонентів. Але при цьому ідеологеми з таким «вакуумним» наповненням є зовсім непридатними для використання у діяльності з реальної зміни суспільних відносин.

Чи можна сказати, що зазначеними вище ідеологемами обмежується правова ідеологія в Україні? Звісно, ні. Слід виділити ще декілька чинників, які активно присутні у медіа-просторі, у проектах законів та концепціях розвитку, проголошуються і масштабно впроваджуються у практику суб'єктами, що діють від імені держави, і таким чином безпосередньо впливають на правову ідеологію в Україні.

1. Одним із основних факторів, що впливає на правову ідеологію в Україні, є явно виражений правовий нігілізм державної влади. До складових правового нігілізму в літературі справедливо відносять, зокрема, такі чинники як: відмова від будь-яких складних правових ідей; визнання права і законність похідними від політичної чи прагматичної доцільності; заперечення цінності прав людини; акцентування на виключно репресивних функціях права [9, с. 86–96]. Маємо наголосити, що поширений в Україні правовий нігілізм населення багато в чому є похідним передусім від правового нігілізму влади, а не навпаки.

2. Держава фактично визнала панівним типом праворозуміння позитивізм («право — це закон») часто з ухилом в його найбільш формалістичний вимір. Іноді це породжує спроби врегулювати складні й неоднозначні суспільні ситуації у сфері прав людини таким законодавчим шляхом, який суперечить одночасно всім найважливішим критеріям правомірності тих чи інших дій органів

державної влади: Конституції, міжнародно-правовим договорам, принципам права. Завдяки поширенню такого типу позитивізму, діалектична суперечність у правозастосуванні між буквою закону та духом закону вирішується здебільшого однозначно на користь «букви».

3. Ідея прав людини визнається і певною мірою культивується державою лише у сфері відносин між суб'єктами у приватному секторі, у той же час ідея позитивних зобов'язань держави перед людиною, а також ідея юридичної відповідальності держави перед особою повсякчас відсувається державою з порядку денного на задній план.

4. Такі цілком потенційно релевантні рівню правової ідеології правові явища, як норми першого та другого розділу Конституції, а також принципи регулювання галузей права, встановлені у загальних частинах відповідних кодексів, на практиці суб'єктами правозастосування (передусім суддями) дуже часто ігноруються. Загалом, представникам держави набагато зручніше використати вузьку норму сумнівного з точки зору змісту підзаконного акта, ніж послатися на абстрактне положення Конституції.

5. Правова ідеологія сучасної держави має базуватися на чіткому виборі одного з альтернативних підходів щодо вирішення суспільно значущих питань. Але вітчизняна влада вже більш як два десятиліття не бажає зупинити свій вибір на одному зі шляхів врегулювання низки вкрай важливих сфер суспільних відносин. Яскраво це видно на прикладі затягування ухвалення проекту нового Трудового кодексу, адже тут потрібно буде визначитися з ліберальною або соціальною концепцією відносин між роботодавцями та працівниками. Так само відсутність чітких аксіологічних пріоритетів призводить до постійних кардинальних змін податкового законодавства, законодавства про вибори, а також змін до Конституції України у частині повноважень Верховної Ради, Президента та Кабінету Міністрів.

6. Важливим негативним фактором слід вважати те, що протягом останніх десяти років державою в інформаційному просторі нарізну категорію «інтереси суспільства» поступово було замінено на зручну для можновладців категорію «інтереси держави». Ці категорії являють собою два різних вектори у цілях та цінностях діяльності держави. Отже, вказана заміна є дуже небезпечною тенденцією, яка зазіхає на самі основи гуманізму та антропоцентризму всієї правової ідеології у вітчизняній правовій системі.

7. Окремою складовою правової ідеології в Україні є зміст рішень Конституційного Суду України. Особливістю цього виду носія правової ідеології є те, що він часто містить прогресивні положення «персоноцентричного» характеру, відстоює міжнародні стандарти прав людини. Крім того в мотивувальних частинах рішень Конституційного Суду України використовуються висновки провідних наукових установ. Втім ідеї, що містяться у рішеннях Конституційного Суду України, на жаль, не справляють бажаного впливу на загальну конструкцію цінностей, які пропагує та яких дотримується держава. Цьому є декілька причин.

Хоча низка рішень Конституційного Суду України і стала фактично ядром правової ідеології в окремих сферах правового регулювання, проте суспільний авторитет цього органу (а отже, і авторитет ідей, які містяться в його рішеннях) сильно страждає через наявність двох факторів: 1) декілька рішень Конституційного Суду з початку 2000-х рр. із важливих для суспільного життя

питань характеризувалися прямо вираженою політичною ангажованістю; 2) правовий нігілізм, популізм та дилетантство суб'єктів правотворчості призводять до того, що до законодавства України порівняно легко впроваджуються норми і конструкції, які були вже раз визнані неконституційними. Це істотно підриває значення і роль Конституційного Суду у системі органів державної влади.

8. Практика Європейського суду з прав людини, а також доктринальні роботи європейських та вітчизняних вчених, присвячені реалізації положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, є одним із найпрогресивніших елементів правової ідеології в Україні. Саме тут ми знаходимо приклади практичного тлумачення та застосування міжнародних стандартів у сфері прав людини у контексті ідеалів рівності, свободи та невідчужуваності.

Рішення Європейського суду віднедавна стали значно більше використовуватися як Конституційним Судом, так і загальними судами. Однак вони є вельми складними за змістом для здійснення прямого істотного впливу на правову ідеологію у вітчизняній правовій системі. Адже досить незвичний стиль викладення мотивувальної частини рішення та багатоманітність практики Європейського суду (і подекуди — наявність різних позицій з одного питання) з конкретної статті Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод поки що заважає швидкій імплементації відповідних ідей у професійну правосвідомість вітчизняних юристів та загалом державних службовців.

9. Правова ідеологія української держави характеризується також тим, що навіть декларування нею певних цінностей часто повністю нівелюються на рівні їх втілення. Так, положення ст. 1 Конституції щодо того, що Україна є соціальною державою, на практиці ускладнюється неспроможністю державного бюджету забезпечити на належному рівні права людини на пенсійне забезпечення, на безкоштовну охорону здоров'я, на соціальні пільги тощо. До речі, у держави до сих пір відсутня чітка відповідь, яка саме із моделей соціальної держави впроваджується у країні.

Узагальнюючи викладене, зауважимо, що ціннісні параметри правової ідеології сучасної української держави знаходяться у незадовільному (з точки зору інтересів суспільства) стані. Він характеризується глибинною суперечністю, з одного боку, між декларуванням державою дотримання і гарантування міжнародних стандартів прав людини на засадах рівності, свободи і гуманізму, а з другого боку, реальними аксіологічними параметрами діяльності органів державної влади у правотворчій та правозастосовній діяльності. Зазначені параметри базуються на відстоюванні передусім ідей етатизму, політичної доцільності, повного домінування інтересів держави над інтересами індивіда, небажанні відходити від догматично-формалістичного розуміння права, а також на відмові держави від дискурсів глобального, заснованого на науковій базі, впровадження положень першого та другого розділів Конституції України, які б мали стати ядром новітньої правової ідеології.

Ми цілком погоджуємося з думкою про те, що криза моральності, криміналізація суспільства, значний рівень «тіньової» економіки, засилля політичної корупції вже протягом десятиріч чинять свій потужний негативний вплив не лише на зміст правової ідеології держави, а й взагалі на правову культуру українського суспільства [10, с. 208–209]. Однак такий стан речей не повинен бути

виправдувальним фактором для нових політичних еліт, які задекларували чіткий рух до європейських стандартів життя в усіх сферах соціуму.

Водночас корегування правової ідеології держави є неможливим за умови пасивності громадянського суспільства. Слід відзначити, що межі небезпечної державної експансії у сферу громадянського суспільства розширюються рівно настільки, наскільки суспільство дозволяє це робити. На жаль, ідеї патерналізму, «сильної держави» і сьогодні залишаються вельми популярними у суспільній правосвідомості, а це великою мірою перешкоджає демократичному способу розвитку управлінських інституцій і масовій підтримці ідей прав людини та особливо ідеї щодо обмеження втручання державної влади. Завданням громадянського суспільства, зокрема, його наукової частини є співпраця з різними прошарками населення, державою, політичними партіями та лідерами у контексті пропаганди, захисту та втілення у реальне життя суспільно орієнтованого змісту ідей прав людини, верховенства права, правової держави.

ВИКОРИСТАНІ МАТЕРІАЛИ

1. *Недюха М.* Правова ідеологія: основні теоретико-методологічні підходи до визначення поняття / М. Недюха // Публічне право. — 2012. — № 3. — С. 299–306.
2. *Калиновський Ю. Ю.* Правосвідомість українського суспільства: генеза та сучасність / Ю. Ю. Калиновський. — Х. : Право, 2008. — 288 с.
3. *Луцький А. І.* Правова ідеологія як складова державницької ідеології / А. І. Луцький // Право і суспільство. — 2013. — № 6. — С. 48–52.
4. *Недюха М. П.* Правова ідеологія у контексті парадигми українського державотворення / М. П. Недюха // Трипільська цивілізація. — 2012. — № 8. — С. 11–15.
5. *Шевченко А. Є.* Правова (конституційна) ідеологія як важлива складова державно-правового розвитку України (стаття 1) / А. Є. Шевченко, О. М. Ситник // Трипільська цивілізація. — 2012. — № 7. — С. 16–21.
6. *Селіванов В. М.* Право і влада суверенної України: методологічні аспекти : монографія / В. М. Селіванов. — К. : Ін Юре, 2002. — 724 с.
7. *Zysek S.* Tarrying with the Negative: Kant, Hegel, and the Critique of Ideology / S. Zysek. — Durham : Duke University Press, 1993. — 304 p.
8. *Мусихин Г.* Очерки теории идеологии / Г. Мусихин. — М. : Изд. дом ВШЭ, 2013. — 288 с.
9. *Толстенко В. Л.* Правова ідеологія і демократизація сучасної України: теоретично-правові аспекти / В. Л. Толстенко. — К. : Логос, 2012. — 283 с.
10. *Правосвідомість і правова культура як базові чинники державотворчого процесу в Україні* / Л. М. Герасина, О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань та ін. — Х. : Право, 2009. — 352 с.

Малишев Б. В. Аксиологічна криза правової ідеології сучасної української держави

Анотація. У статті пропонується розгорнутий аналіз чинників, які відображають стан правової ідеології в Україні. Вказано, що ціннісні параметри правової ідеології сучасної української держави знаходяться у незадовільному (з погляду інтересів суспільства) стані. Наявна глибинна суперечність між декларуванням державою дотримання і гарантування міжнародних стандартів прав людини та реальними аксіологічними параметрами діяльності органів державної влади у правотворчій і правозастосовній сферах. Зазначені параметри базуються на відстоюванні передусім ідей етатизму, політичної доцільності, домінування інтересів дер-

жави над інтересами індивіда, небажанні відходити від догматично-формалістичного розуміння права, а також на відмові держави від дискурсів глобального, заснованого на науковій базі, впровадження положень першого розділу Конституції України, які би мали стати ядром новітньої правової ідеології.

Ключові слова: правова ідеологія, етатизм, права людини, Україна.

Малышев Б.В. Аксиологический кризис правовой идеологии современного украинского государства

Аннотация. В статье предлагается развернутый анализ факторов, отражающих состояние правовой идеологии украинского государства. Указано, что ценностные параметры правовой идеологии современного украинского государства находятся в неудовлетворительном (с точки зрения интересов общества) состоянии. Имеет место глубинное противоречие между декларированием государством соблюдения и обеспечения международных стандартов прав человека и реальными аксиологическими параметрами деятельности органов государственной власти в правотворческой и правоприменительной сферах. Указанные параметры базируются на отстаивании прежде всего идей этатизма, политической целесообразности, доминирования интересов государства над интересами индивида, нежелании отходить от догматического формалистического понимания права, а также на отказе государства от дискурсов глобального, основанного на научной базе, внедрения положений первого раздела Конституции Украины, которые должны стать ядром современной правовой идеологии.

Ключевые слова: правовая идеология, этатизм, права человека, Украина.

Malyshev B. Axiological Crisis of the Legal Ideology of the Modern Ukrainian State

Summary. The article offers a detailed analysis of the factors that reflect the status of legal ideology in Ukraine. It is indicated that the value parameters of legal ideology of the modern Ukraine are in inadequate conditions (in terms of the public interests). There is a deep contradiction between the declaration of the state to ensure compliance with international human rights standards and real axiological parameters of government officials in law-making and law enforcement activities. These parameters are based primarily on defending the ideas of etatism, political expediency, dominance of state interests over the interests of individual, on reluctance to move away from dogmatic, formalist understanding of law as well as on the state refusal of global discourse, based on a scientific basis, the implementation of the first chapter of the Constitution of Ukraine, that would become the core of modern legal ideology.

Key words: legal ideology, etatism, human rights, Ukraine.